

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1938 kl. 2 e. m.

Memorial, angående användande av riksbankens vinst för år 1937 m. m.

Enligt § 1 i den för bankoutskottet gällande instruktionen åligger det utskottet att till riksdagen meddela yttrande och förslag om användande av den under föregående året upplupna bankovinsten.

I riksstaten för budgetåret 1937/38 är inkomstiteln andel i riksbankens vinst upptagen med 1 000 000 kronor, vilket belopp avser statens beräknade andel i bankens vinst för år 1937.

Enligt den av fullmäktige till utskottet avgivna berättelsen angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1937 uppgick riksbankens vinst för detta år till 3 889 007 kronor 64 öre.

Utskottet har i fråga om bankovinsten för år 1937 inhämtat yttrande från fullmäktige i riksbanken, vilka i skrivelse den 17 mars 1938 hemställt, att hela vinsten för år 1937 samt av från tidigare år balanserade vinstmedel — uppgående till 734 381 kronor 74 öre — 10 992 kronor 36 öre eller alltså sammanlagt 3 900 000 kronor skulle inlevereras till statsverket.

Med berörda skrivelse hava fullmäktige till utskottet överlämnat protokollsutdrag, utvisande att fullmäktigen *Stendahl* vid ärendets behandling av fullmäktige yrkat, att av skäl, som angivits i fullmäktiges särskilda protokoll för den 28 oktober 1937, intet belopp måtte inlevereras till statsverket för år 1937. Beträffande innehållet i detta protokoll i den del, varom nu är fråga, får utskottet hänvisa till 1938 års statsverksproposition (Bilaga: Inkomster å driftsbudgeten, sid. 52—55), varest ett utdrag av nyssnämnda protokoll finnes intaget.

Vid anmälan av frågan om beräkning av inkomstiteln riksbanksfonden har *chefen för finansdepartementet* i årets statsverksproposition (nyssnämnda Bilaga, sid. 55—56) upptagit frågan om principerna för redovisningen av riksbankens handel med guld samt i avseende därå anfört följande:

»I samband med framläggandet av förslag till beräkning av inkomstiteln andel i riksbankens vinst i fjolårets statsverksproposition ifrågasatte jag, huruvida icke lämpligen det av riksbanken tillämpade sättet för bokslutets uppgörande borde ändras, i vad det avsåge redovisningen av riksbankens handel med guld. Det syntes mig mest ändamålsenligt, att resultatet av denna

Bihang till riksdagens protokoll 1938. 8 saml. Nr 29—30.

del av riksbankens verksamhet för framtiden redovisades öppet och att frågan om dispositionen av eventuella vinster varje år vid bokslutet upptoges till prövning mot bakgrunden av en bedömning av då föreliggande risker.

Till den av mig sålunda framförda tanken, att principerna för riksbankens bokföring av guld borde upptagas till omprövning, uttalade bankoutskottet vid 1937 års riksdag sin anslutning.

Enligt vad jag under hand inhämtat ha bankofullmäktige för avsikt att till bankoutskottet vid årets riksdag inkomma med förslag till vissa förändringar i sättet för riksbankens bokföring av guld, genom vilka det av mig åsyftade resultatet skulle vinnas.

En omläggning av riksbankens bokföring i sådan riktning, att den å guldhandeln realiserade vinsten eller förlusten skulle redovisas öppet och ej längre, såsom nu är fallet, automatiskt fonderas för täckande av eventuella framtida förluster å riksbankens utrikes rörelse respektive tillsvidare balanseras, kan väntas i mera avsevärd grad påverka det disponibla överskottet å riksbanksfonden först sedan riksbankens guldförråd eventuellt undergått en ytterligare ökning av större omfattning. Den realisationsvinst som möjligen erhålles vid försäljning av det redan upplagda guldförrådet torde nämligen böra redovisas på samma sätt som hittills. Ett annat förfaringssätt skulle innebära, att man kunde komma att successivt tillgodogöra sig dessa vinster för budgetens balansering, vilket av olika skäl ej synes lämpligt.»

Med anledning av utskottets i fjol gjorda uttalande hava *fullmäktige i riksbanken* med skrivelse till utskottet den 22 december 1937 överlämnat en promemoria, innefattande utredning i ärendet, samt därvid anført följande:

Såsom av denna promemoria framgår har man härvid utgått ifrån att endast guldaffärer, som äga rum efter den 1 januari 1938, skola komma i betraktande vid beräkningen av resultatet av riksbankens handel med guld. Under denna förutsättning låter sig en omläggning av riksbankens bokföring i vad avser ifrågavarande slag av transaktioner väl genomföras på sätt departementschefen i sitt anförande i 1937 års statsverksproposition ifrågasatt. En dylik omläggning av bokföringen kommer att från och med år 1938 vidtagas efter i huvudsak de linjer, som angivits i ovan omförmälda promemoria under alternativ B. Frågan huruvida en eventuell vinst å dylika guldtransaktioner bör medtagas i den för året redovisade vinsten kommer alltså att bli föremål för prövning av fullmäktige i samband med uppgörandet av bokslutet för varje år.

Vinsterna å de guldkvantiteter, som under åren 1935 och 1936 samt under tiden 1 januari—30 september 1937 inköpts och försåls, hava varit synnerligen obetydliga.

De uppgingo till följande belopp:

1935	Kr. 12 946: 50
1936	» 13 584: 17
1937 ¹ / ₁ — ³⁰ / ₉	» 12 363: 48.

Av promemorian inhämtas beträffande ovanberörda alternativ B, bland annat, att den osynliga reserv, som förefanns i guldkassan vid ingången av år 1938 icke skulle framtagas utan att vinst respektive förlust skulle redovisas endast på det guld, som komme att inköpas från och med år 1938, och endast på den del av detta guld, som försåls. Det från och med år 1938

inköpta och försålda guldet skulle för angivna redovisning bokföras å särskilda konton vid sidan av riksbankens guldinnehav vid början av nämnda år. Det guld, som icke är inköpt i svenska kronor, skulle avräknas efter den kurs, riksbanken skulle hava tillämpat å inköpsdagen vid försäljning av valutan till svensk bank mot likvid i svenska kronor. Vid försäljning av guld mot annan valuta än svenska kronor skulle det erhållna priset beräknas efter den kurs, till vilken riksbanken å försäljningsdagen varit beredd att av svensk bank inköpa ifrågavarande utländska valuta mot likvid i svenska kronor.

Av ett vid fullmäktiges ovanberörda skrivelse fogat protokollsutdrag framgår, att fullmäktigen *Stendahl* vid ärendets behandling uttalat, att enär av utredningen framginge dels att de önskade uppgifterna kunde erhållas med nuvarande bokföring, dels att de ifrågavarande årliga bruttovinsterna vore utan praktisk betydelse, någon omläggning av riksbankens bokföring icke behövde ifrågakomma.

Utskottet tillstyrker fullmäktiges förslag beträffande dispositionen av riksbankens vinstmedel. I enlighet härmed skulle hela vinsten för år 1937, utgörande 3 889 007 kronor 64 öre, ävensom ett belopp av 10 992 kronor 36 öre av från tidigare år balanserade vinstmedel eller sammanlagt 3 900 000 kronor inlevereras till statsverket under innevarande budgetår. *Utskottet.*

Den omläggning av bokföringen av guld, som riksbanken, på sätt framgår av den ovan lämnade redogörelsen, genomfört från och med början av år 1938, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må besluta, att av riksbankens vinst för år 1937 och föregående år skall till statsverket under budgetåret 1937/38 överlämnas ett belopp av 3 900 000 kronor.

Stockholm den 1 april 1938.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerberg*, *Ehrnberg*, *Berling*, *Danielsson**, *Swartling**, *Sundvik* och *Ohlin**;

från andra kammaren: herrar *Holmgren*, *Paulsen*, *Gustavson* i Västerås, *Osberg*, *Svedman**, *Johansson* i Djursnäs, *Mattsson* och *Sundström* i Vikmanshyttan.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.